

Rohán Katalin:¹ „Globális Britannia” és az Egyesült Királyság indiai–csendes-óceáni térség felé való fordulása

Vezetői összefoglaló

- Az indiai–csendes-óceáni fordulat (Indo-Pacific tilt) eredményeképp az Egyesült Királyság 2030-ra a „legszélesebb, leginkább integrált jelenléttel rendelkező európai partner” kíván lenni az egyre inkább felértékelődő térségben.
- A brit védelmi felülvizsgálat az indiai–csendes-óceáni térség felé fordulást alapvetően három tényezőhöz köti: a régió kínálta gazdasági lehetőségek kiaknázásához, a növekvő biztonsági problémákhoz, illetve a nyugati értékek megőrzéséhez és terjesztéséhez.
- 2021-ben a régióval folytatott kereskedelem összértéke több mint 230 milliárd dollár volt, ami már az Egyesült Királyság globális kereskedelmének 20,5%-át tette ki.
- Az indiai–csendes-óceáni fordulat koncepciója gyakorlatilag egy olyan geopolitikai stratégiának tekinthető, amely a partnerségekre és együttműködésre alapozva indirekt módon helyezkedik szembe Kínával
- Japán és India fontos nemzetközi partnert látnak a britekben Kína ellensúlyozására, így különösen pozitívan értékelik a brit fordulatot és növekvő szerepét a térségben.
- Ugyanakkor fontos látni, hogy az Egyesült Királyság az EU nélkül sokkal kisebb gazdasági erőt képvisel, és a régió országai számára továbbra sem az elsődleges gazdasági partner.

2021. március 16-án tette közzé a brit kormány a hidegháború vége óta lefolytatott legnagyobb stratégiai felülvizsgálat eredményeként született „Globális Britannia egy versengő korban – Integrált Biztonsági, Védelmi, Fejlesztési és Külpolitikai Felülvizsgálat” címet viselő dokumentumot², amely a már 2016-ban megjelent „Globális Britannia” koncepció gyakorlati megvalósításának 2030-ig szóló „útmutatója”. A koncepció egy olyan stratégiai keretként értelmezhető, mely meghatározza az Egyesült Királyság ambícióit és helyét a világban az Európai Unióból való kilépés után. Ennek lényeges eleme az indiai–csendes-óceáni fordulat (*Indo-Pacific tilt*), az egyre inkább felértékelődő térségben ugyanis az Egyesült Királyság 2030-ra a „legszélesebb, leginkább integrált jelenléttel rendelkező európai partner” kíván lenni. A fordulatot alapvetően három pillérre, a gazdasági lehetőségekre, a biztonsági kérdésekre és az értékek szerepére alapozzák, a megvalósuló kezdeményezések pedig hozzájárulnak az Egyesült Királyság liberális világrend védelmére, a nyitottságra, a demokráciára és az emberi jogok fenntartására irányuló ambíciójához – anélkül, hogy direkt módon szembe fordulna Kínával. A koncepció megvalósításának első évét új partnerségek kialakítása, a térségbeli államokkal fennálló kapcsolatok erősítése, valamint számos konkrét védelmi kezdeményezés kialakítása jellemezte. Jelen tanulmány célja, hogy megvizsgálja az Egyesült Királyságnak az indiai–csendes-óceáni térség felé fordulásának okait, körülményeit, a térségbeli államokkal fejlődő kapcsolatát, valamint a felülvizsgálatban megemlített kezdeményezéseket.

Az indiai–csendes-óceáni térség felé fordulás stratégiai kontextusa

A brit Védelmi Minisztérium már 1965-ben rendelkezett indiai–csendes-óceáni stratégiával, melyet azonban hamar elvetettek költségvetési okok miatt, amikor 1968-ban kivonták erőiket a Suez-től keletre fekvő térségekből, így elhagyták a szingapúri és malajziai katonai bázisaikat is. Ezt követően a térséget hosszú ideig elhanyagolták. A fordulópontra a 2008-as globális gazdasági válság, valamint a David Cameron által bevezetett megszorítások jelentették, amelyek következtében az Egyesült Királyság az indiai–csendes-

¹ Rohán Katalin (rohankata08@gmail.com) az NKE EJKA SVKI szakmai gyakornoka.

² *Global Britain in a competitive age – The Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy*. [online] 2021. 03.16. Forrás: gov.uk [2022. 02. 14.]

óceáni térség feltörekvő gazdaságaitól keresett befektetéseket a brit gazdaság újraindításához.³ 2008-ban már látszott a globális kereskedelem központjának keletre tolódása is: az Egyesült Királyság nem uniós tagállamokkal való kereskedelmének értéke felülmúlta az Európai Unióba irányuló exportot.⁴ A gazdasági szektor a jelenlegi koncepcióban is központi szerepet tölt be.

Az Egyesült Királyság indiai-csendes-óceáni fordulata nagyjából tíz évvel követi az Egyesült Államok Obama-adminisztráció alatt bejelentett „*Pivot to Asia*” koncepcióját. A régióval kapcsolatos stratégia megfogalmazása nem egyedülálló Európában: a franciák 2018-ban és 2019-ben is kiadtak regionális stratégiai dokumentumokat, a németek pedig ugyanezt tették 2020-ban. A brit védelmi felülvizsgálat az indiai-csendes-óceáni térség felé fordulást alapvetően három tényezőhöz köti: a régió kínálta gazdasági lehetőségek kiaknázásához, a növekvő biztonsági problémákhoz, illetve a nyugati morális értékek megőrzéséhez és terjesztéséhez.⁵

A gazdasági pillér központi szerepét az adta, hogy a 2016-os Brexit-népszavazás eredményeit követően még inkább felerősödött az az igény, hogy a britek megerősítsék az EU-n kívüli kereskedelmi kapcsolatukat, amihez a számos, dinamikusan fejlődő gazdaságnak otthont adó régió előnyös választásnak tűnt.⁶ Gazdasági szempontból a térség kiemelt jelentőségét az adja, hogy ez a régió tekinthető a világgazdasági növekedés motorjának, itt él a világ népességének fele, valamint a globális GDP 40%-át itt termelik. Megemlítik még a digitális és technológiai innovációban betöltött szerepét, és a megújuló energiaforrásokba és zöld technológiába való befektetéseket. Az Egyesült Királyság globális kereskedelmének 17,5%-a, valamint a külföldi működőtőke-befektetések 10%-a is a térségbe irányult a felülvizsgálat idején.⁷ Nem elhanyagolható a régióban élő 1,7 millió brit állampolgár sem.⁸

Ahogy az 1. ábrán is látható, a Brexit óta növekedett a régió szerepe a brit kereskedelemben. 2021-ben a régióval folytatott kereskedelem összértéke több mint 230 milliárd dollár volt, ami már az Egyesült Királyság globális kereskedelmének 20,5%-át tette ki. Ha összeadjuk az Egyesült Királyság két legjelentősebb partnerével, az Egyesült Államokkal és Németországgal folytatott kereskedelmének értékét, akkor nagyjából megegyező értéket kapunk. Elmondható, hogy 2020 óta Kína a britek elsősorú importpartnere, export tekintetében a 7. helyen állt, a brit-kínai kereskedelem összértéke pedig számottevően meghaladja a régió többi országával folytatott kereskedelem értékét. Kína jelentős fölénye után India, Japán és Dél-Korea a legjelentősebb gazdasági partnerek a térségben. Az import tekintetében látványosan nőtt India szerepe, ugyanis hét helyet ugrott előre 2020-hoz képest a 14. helyre, de Dél-Korea is hat helyet javított. Az ASEAN országok körülbelül a térségbe irányuló kereskedelem 36%-át adják.⁹

Szintén a térség gazdasági felértékelődését jelzi, hogy az Egyesült Királyság elnöksége mellett Cornwallban tartott G7-csúcsra meghívták Indiát, Dél-Koreát és Ausztráliát is. A régióba történő gazdasági integrációt egyrészt bilaterális kereskedelmi egyezményekkel, másrészt multilaterális alapon kívánják megvalósítani.

Az egyik legjelentősebb lépés ebbe az irányba, hogy a britek célként tűzték ki a csatlakozást az Átfogó és Előremutató Csendes-óceáni Partnerséghez (*Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership* – CPTPP), amely egy 11 országot és 500 millió fős lakosságot átfogó szabadkereskedelmi egyezmény a térségben.¹⁰ A blokk jelentős gazdasági potenciált képvisel, ugyanis ők adják a világ GDP-jének 13%-át és a világkereskedelem 15%-át. Ugyan az Egyesült Királyság már szabadkereskedelmi egyezményeket kötött a blokk hét tagjával (Japán, Kanada, Szingapúr, Vietnám, Mexikó, Chile, Peru), de a csatlakozás a CPTPP-hez továbbra is fontos cél. A formális jelentkezés meg is történt 2021. február 1-jén.¹¹ Becslések szerint a hozzáférés a tagállamok piacaihoz körülbelül 20 milliárd fonttal növelné az ország

³ Harsh V. PANT – Tom MILFORD: [The UK Shifts to the Indo-Pacific: An Opportunity for India-UK Ties](#). [online] 2021. február Forrás: orfonline.org [2022. 02. 15.]

⁴ [Increase of UK exports to non-EU countries, latest figures show](#). [online] 2019. 10. 01. Forrás: gov.uk. [2022. 03. 31.]

⁵ Global Britain in a competitive age: i.m., 66.o.

⁶ PANT – Tom MILFORD: i.m.

⁷ Global Britain in a competitive age: i.m.

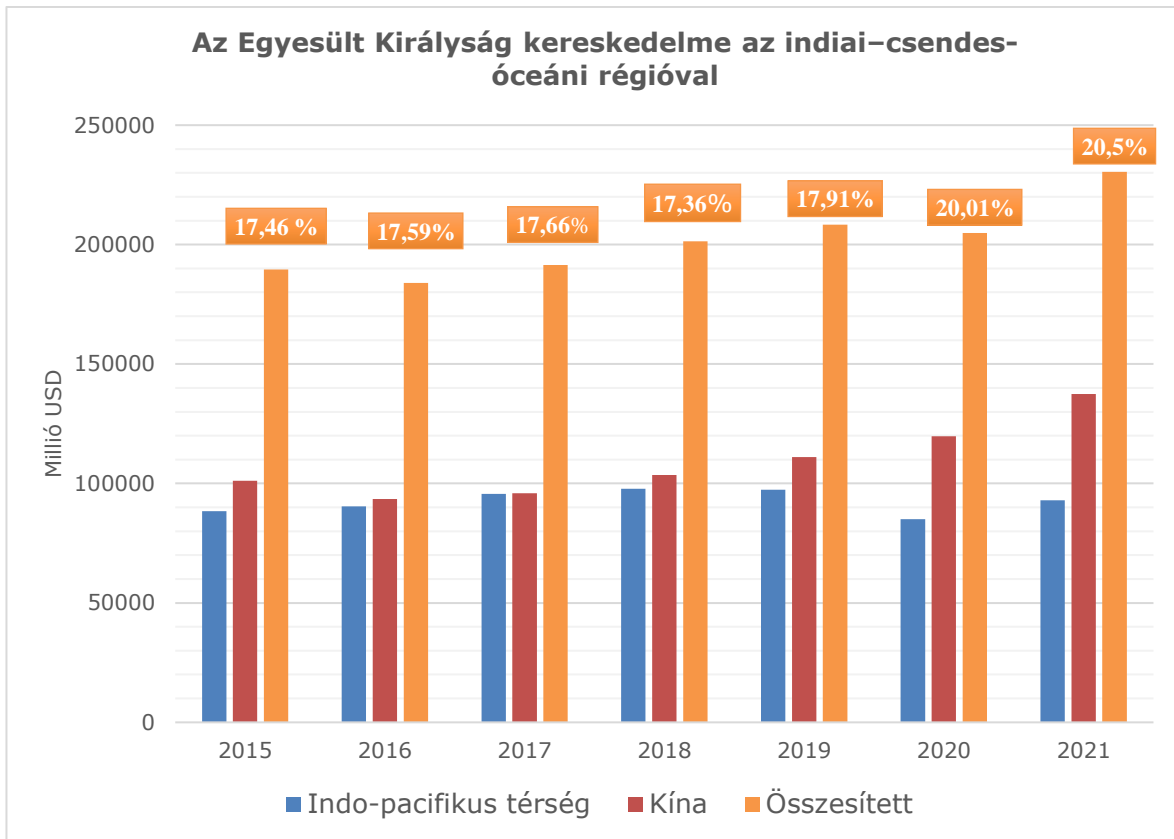
⁸ [Defence in a competitive age](#). [online] 2021. 03. 22. Forrás: gov.uk [2022. 02. 15.]

⁹ [IMF Direction of Trade Statistics](#). [online] 2022. Forrás: data.imf.org [2022. 05. 29.]

¹⁰ A CPTPP tagjai: Ausztrália, Brunei, Kanada, Chile, Japán, Malajzia, Mexikó, Új-Zéland, Peru, Szingapúr, Vietnám.

¹¹ Sophia GASTON– Rana MITTER: [Resetting UK-China Engagement: 2021 Update](#). [online] 2021. 09. 13. Forrás: bfpq.co.uk [2022. 04. 01.], 14.

GDP-jét évente, valamint lehetővé tenné a britek számára, hogy befolyásolják az ipari sztenderdeket és kereskedelmi szabályzókat a fejlődő ágazatokban.¹²

1. ábra: Az Egyesült Királyság kereskedelme az indiai–csendes-óceáni régióval.¹³ Szerkesztette a szerző.¹⁴

A második pillért jelentő biztonsági dimenziót az a tendencia határozza meg, hogy a térség az egyre intenzívebbé váló geopolitikai verseny középpontjában helyezkedik el. Olyan biztonsági kihívások terhelik a régiót, mint Kína növekvő asszertivitása, az erősödő rendszerszintű verseny államok, illetve demokratikus és autoriter rezsimek értékei és kormányzati rendszerei között, nukleáris proliferáció (Észak-Korea), a rendkívül gyors technológiai fejlődés, az éghajlatváltozás hatásai és számos transznacionális kihívás, amelyek lehetséges gyújtópontokká válhatnak.¹⁵ Ennek következtében felértékelődnek a katonai képességek, az elrettentés és a katonai erőikvetítés szerepe, amit a brit védelmi költségvetés 16,5 milliárd font értékű extra támogatással való növelése is alátámaszt a következő négy évre vonatkozóan.¹⁶

Tekintve, hogy az Egyesült Királyság kereskedelme Ázsiával meghatározó részben tengeren zajlik, a hajózás szabadságának fenntartása nemzeti érdek. A fenyegetések kezelése és az ellenállóképesség növelése érdekében fokozni kívánják a régióban a védelmi együttműködést a partnerekkel. A Védelmi Minisztérium ezt hosszabb és célirányosabb katonai telepítésekkel, illetve a már meglévő létesítményeik jobb kihasználásával fokozzák a partnerekkel közös kapacitásépítést és kiképzést.¹⁷

¹² [The UK Integrated Review of Foreign Policy: One Year On](#). 2022. 03. 27. [online] Forrás: bfp.gov.uk [2022. 04. 01.]

¹³ Indiai–csendes-óceáni térség: Japán, Dél-Korea, India, Ausztrália, Új-Zéland, ASEAN országok. Kína: szárazföldi Kína, Hongkong, Makaó. Megjegyzés: Az adatok az adott éves export és import összesített értékét mutatják. A százalékos értékek a régióval való kereskedelem arányát jelölik az Egyesült Királyság összesített kereskedelméhez képest.

¹⁴ Adatok forrása: [IMF Direction of Trade Statistics](#). [online] 2022. Forrás: data.imf.org [2022. 05. 29.]

¹⁵ Global Britain in a competitive age: i.m., 17.

¹⁶ [PM to announce largest military investment in 30 years](#). 2020. 11. 19. [online] Forrás: gov.uk [2022. 04. 01.]

¹⁷ [Defence in a competitive age](#), i.m.

Az Egyesült Királyság rendelkezik egy haditengerészeti bázissal Szingapúrban (*The British Defence Singapore Support Unit*), illetve 2018-ban megnyitottak egy logisztikai támogató bázist Ománban, hogy a Perzsa-öbölön túli kirendeltségeket támogassa. Bahrein területén egy brit haditengerészeti, Katar területén pedig egy légi bázis található. A hadsereg fő jelenléte Brunei-ben van, ahol egy kiképzőiskolát is működtetnek, valamint egy állandó telepítésű gurka gyalogos zászlóalj is ott állomásozik.¹⁸ A britek konkrét területekkel is rendelkeznek a két óceánon: a Brit Indiai-óceáni Terület révén az Indiai-óceánon, illetve a Pitcairn-szigetek révén a Csendes-óceánon, amelyek Brit Tengerentúli Területek státusszal rendelkeznek. A Brit Indiai-óceáni Területen található a jelenleg amerikaiak által üzemeltetett Diego Garcia haditengerészeti bázis, amelyet a britek is használhatnak logisztikai támogatásra. E szigetek stratégiai jelentősége Kína növekvő befolyásszerzési és területi igénye következtében fokozódik, ugyanis bármilyen erőszakos területi módosítás a térségben brit érdekeket is sértene.¹⁹

A tengeri jelenlét erősítése érdekében a Királyi Haditengerészet (*Royal Navy*) 2021. szeptemberében útnak indított két partmenti járőrhajót (HSM Tamar, HMS Spey), amelyek a következő öt évben Afrika keleti partjaitól az Egyesült Államok nyugati partjáiig elterülő térségben fognak szolgálatot teljesíteni.²⁰ 2023-tól egy partmenti reagáló csoportot (*Littoral Response Group*), valamint a későbbiekben Type 31 fregattokat is küldenek a régióba.²¹

Az indiai-csendes-óceáni térség felé fordulás harmadik pillérét alkotó értékek vonatkozásában a partnerekkel való mélyebb együttműködés, valamint a partnerség kiterjesztése a nyílt társadalmak kialakulásának elősegítését, valamint a szabadkereskedelem, a biztonság és a stabilitás biztosítására irányuló nemzetközi szabályok és normák támogatását célozza meg. A stratégiai dokumentumok kiemelik, hogy a régió ad otthont a világ legszegényebb emberei egyharmadának, ezért a fejlesztésekre helyezik a hangsúlyt. Olyan globális prioritásokat is említene, mint a lánygyermek és általánosságban a nők oktatásának javítása, valamint a klímaváltozással szembeni fellépés, amelyek érdekében szorosan együtt kívánnak dolgozni a térségbeli partnerekkel.²²

Kína-politika

Az indiai-csendes-óceáni fordulat koncepciója gyakorlatilag egy olyan geopolitikai stratégiának tekinthető, amely a partnerségekre és együttműködésre alapozva indirekt módon helyezkedik szembe Kínával.²³ Rendszerszintű versenytársként jelölik meg, hasonlóan az amerikai terminológiához, amely „kihívóként” azonosítja Kínát.²⁴ Ennek okaként az olyan tényezőket azonosítják, mint a kínai gazdaság mérete és teljesítménye, az ország népességének nagysága, technológiai fejlődése és erősödő befolyásnövelési ambíciójuk, például az Út és Övezet Kezdeményezés (*Belt and Road Initiative*) keretében. Figyelmeztetnek azzal kapcsolatban, hogy az Egyesült Királyság gazdasági biztonságára Kína jelenti a legnagyobb állami kihívást.²⁵ (Akár a dokumentum címe – Globális Britannia egy versengő korban – értelmezhető egyfajta utalásként a Kína által jelentett kihívásra, ami megint csak azt mutatja, hogy milyen nagy szerepet tölt be a brit külpolitikai világkép és célok megfogalmazásában).²⁶

Az Egyesült Királyság célja Dominic Raab volt brit külügyminiszter elmondása szerint az, hogy egy globálisan szabadkereskedelmet folytató nemzet és „az emberi jogok bajnoka” legyen az egész világon.²⁷ A két cél egyidőben történő megvalósítása azonban nehézségekbe ütközik Kína esetében. Miközben fejleszteni kívánják a gazdasági kapcsolatokat, a felülvizsgálat többször kiemeli a kínai szerződésszegést

¹⁸ Louisa BROOKE-HOLLAND: [Integrated Review 2021: The defence tilt to Indo-Pacific](#). 2021. 10. 11. [online] Forrás: commonslibrary.parliament.uk [2022. 03. 14.]

¹⁹ Rhyannon BARTLETT-IMADEGAVA: [Remote Indian Ocean atoll key for U.K., U.S. Indo-Pacific push](#). 2021. 09. 24. [online] Forrás: asia.nikkei.com [2022. 04. 01.]

²⁰ Naida Hakirevic PREVLIJAK: [Royal Navy patrol vessels begin Indo-Pacific deployment](#). 2021. 09. 08. [online] Forrás: navaltoday.com [2022. 04. 01.]

²¹ BROOKE-HOLLAND: i.m.

²² Global Britain in a competitive age: i.m., 66.

²³ GASTON – MITTER: i.m.

²⁴ [Interim National Security Strategic Guidance](#). 2021. 03. 03. [online] Forrás: whitehouse.gov [2022. 04. 01.]

²⁵ Global Britain in a competitive age: i.m.

²⁶ Magnus OBERMANN: [Shifting the post-Brexit alliances? Britain's China policy between American fervour, European ambiguity and global British ambition](#). 2021. [online] Forrás: ise.ac.uk [2022. 03. 15.]

²⁷ [Dominic Raab MP tells MPs of plans for a 'Global Britain'](#). 2020. 02. 03. [online] Forrás: parliament.uk [2022. 03. 10.]

Hongkongban, és az ujgurok helyzetét Hszincsiang tartományban. Láthatóan óvatosan próbálnak navigálni a normatív asszertivitás és a geopolitikai racionalitás között.²⁸

Az elmúlt három évtizedben a brit–kínai gazdasági politikai kapcsolatok erősödése volt megfigyelhető, amely csúcspontját az „arany évtizednek” nevezett időszakban érte el a 2010-es években, David Cameron miniszterelnöksége alatt. Ebben az időszakban jelentősen megnövekedett a Kínába irányuló brit export, ami 2010–2015 között mintegy 2,5-szeresére nőtt,²⁹ valamint az Egyesült Királyságba áramlott Európában a legtöbb kínai tőkebefektetés is 2000–2019 között.³⁰ Jelentős kínai befektetések érkeztek az ország stratégiai infrastruktúráiba, mint például a Hinkley Point C nukleáris erőműbe és a Thames Water vízellátásért felelős vállalatba.³¹ Az Egyesült Államok figyelmeztetése ellenére az Egyesült Királyság csatlakozott az Ázsiai Infrastrukturális Befektetési Bankhoz, fontolgatták az Út és Övezet Kezdeményezéshez és a Transz-pacifikus Partnerségi Egyezményhez (TPP) való csatlakozást is. Annak ellenére azonban, hogy a Brexit után 2020. februárjában Boris Johnson még optimizmussal fordult a brit–kínai kapcsolatok további erősítése felé, hamarosan teljes fordulatot vett a két fél kapcsolata.³²

A fordulatot geopolitikai szempontból az Egyesült Államokhoz fűződő különleges kapcsolat fenntartására törekvés, belpolitikai szempontból a kormánnyal szembeni növekvő hazai nyomás idézte elő.³³ 2020-ban a britek Kína-politikájának alapvetően három kiemelkedő témája volt: a Huawei vállalat kitiltása az 5G szektorból, a hongkongi nemzetbiztonsági törvény miatti erőteljes brit tiltakozás, illetve a Kína által elkövetett emberi jogi jogsértések körüli feszültségek. Jól megfigyelhető, hogy a Kínával szembeni határozottabb fellépés nem feltétlenül a Brexit utáni időszak, hanem sokkal inkább már a kilépés előtt meglévő törések eredménye. Ezeket felerősítette a Washington és Peking között egyre erősödő geostratégiai rivalizálás, amelyben az Egyesült Királyság természetesen legfontosabb geopolitikai és technológiai szövetségését támogatja, és ennek megfelelően hozott lépéseket.³⁴

A Huawei kitiltása a brit 5G piacról elsősorban az amerikai nyomás eredménye. Washington számára a kínai cég biztonsági kockázatot jelent, ezt a véleményt pedig egyre növekvő számú brit parlamenti képviselő is osztotta. 2020. március 10-én a kormány még megakadályozta a Huawei kitiltására vonatkozó konzervatív parlamenti kezdeményezést, de már akkor elfogadták azokat a követeléseket, amelyek a nem biztonságos eladóktól származó high-tech eszközök kivezetésére egy konkrét menetrendet állítanának össze. Kína júliusban jelezte, hogy amennyiben „ellenséges” országnak kezelik a Huawei kérdésében, annak következményei lesznek. Így a britek választásra kényszerültek abban a tekintetben, hogy elidegenítik Kínát, vagy veszélyeztetik az Egyesült Államokkal való kapcsolataikat. Valójában azonban a britek Amerika-függősége olyan nagymértékű a technológiai és biztonsági szektorban, hogy nem volt tényleges választásuk.³⁵ A folyamatos amerikai nyomás hatására végül 2020. július 14-én úgy döntöttek, hogy kitiltják a Huawei-t az 5G szektorból, valamint 2027-ig minden Huawei felszerelést eltávolítanak az 5G hálózatból.³⁶

Az egész Global Britain koncepció egyik meghatározó eleme az emberi jogok érvényesülését aktív szerepvállalással, szükség esetén nyomásgyakorlással előmozdító „force for good” agenda, amely Kínával szemben is megjelenik, elsősorban a Hszincsiang tartományban élő ujjur kisebbség ellen elkövetett emberi jogi jogsértések esetében. A britek ebben az ügyben is szövetségeseket kerestek, illetve velük együtt tettek lépéseket. 2020. júniusában az ENSZ Emberi Jogi Tanácsához nyújtottak be egy 27 állam által aláírt közös nyilatkozatot, amelyben kifejezték aggodalmukat a kínai helyzettel kapcsolatban. Októberben erre építve sor került egy 39 állam által támogatott közös nyilatkozat benyújtására az ENSZ Közgyűlésének Szociális, Humanitárius és Kulturális Bizottságához.³⁷ Habár a brit kormány nem hivatkozik népiértásként

²⁸ OBERMANN: i.m.

²⁹ OBERMANN: i.m.

³⁰ Lucia POGETTI: [EU-China Mappings: Interactions between the EU and China on key issues](#). 2021. 01. 20. [online] Forrás: merics.org [2022. 03. 10.]

³¹ David ROBERTS – Anand MENON (szerk.): [Global Britain: Views from abroad](#). King’s College London, 2021. 09. 21. [online] Forrás: ukandeu.ac.uk [2022. 03. 15.], 16.

³² OBERMANN: i.m.

³³ Uo.

³⁴ Uo.

³⁵ Uo.

³⁶ [Huawei to be removed from UK 5G networks by 2027](#). 2020. 07. 14. [online] Forrás: gov.uk [2022. 03. 13.]

³⁷ Louis CHARBONNEAU: [39 Countries at UN Express ‘Grave Concerns’ About China’s Abuses](#). 2020. 10. 06. [online] Forrás: hrw.org [2022. 03. 18.]

az emberi jogi jogsértésekre, de gazdasági büntetéseket vezettek be minden olyan szervezet ellen, amely haszonra tesz szert a kényszermunkán alapuló termelésből, valamint pénzügyi büntetést szabtak ki olyan gazdasági szereplőkre, amelyek nem tartják be a Modern Rabszolgasági törvényt (*Modern Slavery Act*). Emellett csatlakoztak az Európai Unió, az Egyesült Államok és Kanada által kínai vállalatokra és egyénekre kivetett szankciókhoz. Válaszként Kína is szankcionált olyan brit parlamenti képviselőket, jogászokat és kutatókat, akik felhívták a figyelmet az emberi jogi jogsértésekre.³⁸

A harmadik meghatározó elem a brit Kína-politikában Hongkong kérdése. A Thatcher-kormány 1984-ben írta alá a Hongkong helyzetéről szóló brit-kínai közös nyilatkozatot³⁹, melynek eredményeképpen a terület 1997. július 1-jétől visszakerült Kína fennhatósága alá, viszont az „egy ország, két rendszer” elve értelmében különleges közigazgatási területté alakították, amely közvetlenül a pekingi kormány fennhatósága alá tartozott. Ez a státusz egyrészt széleskörű autonómiával ruházta fel a területet: saját végrehajtói, törvényhozói és független bírói hatalommal rendelkezik Kínán belül a külügyi és védelmi kérdéseken kívül, azon jogkörök ugyanis a kormány kezében maradtak. Másrészt megmaradhatott a már kialakult kapitalista gazdasági rendszer, a jog- és igazságszolgáltatási rendszer. Mindezek fenntartását Peking ötven évre vállalta.

A 2020. június 30-án elfogadott hongkongi nemzetbiztonsági törvény azonban megsértette ezt az egyezményt, ugyanis az 1997-es hongkongi alaptörvény értelmében a hongkongi törvényhozó tanács jogosult elfogadni a nemzetbiztonsági törvényt, ezt viszont most a Kínai Kommunista Párt pekingi Kongresszusa tette meg, ezzel gyakorlatilag kiterjesztve törvénykezését a különleges közigazgatási területre. Szintén problémát jelentett, hogy nem határozták meg, mit is értenek a „nemzetbiztonság veszélyeztetése alatt”, ami így széles értelmezést és önkényes büntetéseket tesz lehetővé azok ellen, akiket a pekingi kormány ily módon ítél meg. A brit reakció nem sokáig váratott magára: július 1-jén Boris Johnson deklarálta a közös nyilatkozat megsértését, és ígéretet tett arra, hogy a Hongkongban élő mintegy hárommillió tengerentúli brit (*British National Overseas*) útlevéllel rendelkező személy megkaphatja a teljes jogú brit állampolgárságot. Július 22-én meghatározták a hongkongiakra érvényes új vízumkövetelményeket, ami 2021. január 31-én életbe is lépett.⁴⁰

Ahogy már korábban említettük, Kína nemzetközi jogot figyelmen kívül hagyó akciói – például a mesterséges szigetek építése, a Dél-kínai-tenger jelentős területein más államok területi igényeinek és jogainak figyelmen kívül hagyása, halászati tevékenységük zaklatása – következtében az Egyesült Királyság fokozni fogja a tengeri jelentét a régióban. Ennek volt az egyik kulcseleme az HMS Queen Elizabeth repülőgéphordozó által vezetett csapásmérő csoport (*Carrier Strike Group 2021*) 28 héten át tartó útja 2021. márciusa és decembere között, amely érintette az Indiai-óceánt és a Dél-kínai-tengert, majd a japán Jokoszuka tengeri bázison kötött ki.⁴¹ A projekt nemzetközi együttműködés keretében valósult meg, ugyanis a csoportot hat brit hadihajó, egy tengeralattjáró, egy amerikai romboló és egy holland fregatt alkotta. A 3700 fős személyzet is a három ország állampolgáraiból tevődött össze, valamint a repülőgéphordozón szállított F-35B ötödik generációs vadászgépekből tízet szintén az amerikai haditengerészet biztosított.⁴²

Akárcsak az Amerikai Egyesült Államoknak, a britek számára is fontos a térségben a szabad hajózás (*freedom of navigation*) fenntartása. Ennek jegyében a csapásmérő csoport egyik hadihajója, az HMS Richmond 2021. szeptemberében áthaladt a Tajvani-szoroson Japánból Vietnám felé. Ez a lépés Peking erős nemtetszését váltotta ki, ugyanis a szoros területét a saját felségvizének tekinti. Az amerikaiak Peking ellenkezését figyelmen kívül hagyva havi rendszerességgel hajóznak át a térségben, mivel szerintük a szoros a nemzetközi vizekhez tartozik, de a britek számára ez volt az első ilyen akciójuk 2008 óta.⁴³

³⁸ GASTON – MITTER: i.m.

³⁹ [Sino-British Joint Declaration on the Question of Hong Kong](#). Loyola of Los Angeles International and Comparative Law Review. 7. évf., 1984/1, 139-164.

⁴⁰ OBERMANN: i.m.

⁴¹ Yusuke NAKAJIMA: [UK carrier Queen Elizabeth wraps up 7-month Indo-Pacific tour](#). 2021. 12. 10. [online] Forrás: asia.nikkei.com [2022. 04. 01.]

⁴² [UK Carrier Strike Group led by HMS Queen Elizabeth enters Bay of Bengal](#). 2021. 10. 15. [online] Forrás: gov.uk [2022. 04. 01.]

⁴³ [UK sends warship through Taiwan strait for first time in more than a decade](#). 2021. 09. 28. [online] Forrás: theguardian.com [2022. 04. 01.]

Ausztrál és új-zélandi kapcsolatok

A két országgal az Egyesült Királyság hagyományosan jó kapcsolatokat ápol a nemzetközösségi tagságuknak, közös történelmüknek és értékeiknek köszönhetően. Ausztrália és Új-Zéland is tagja az Egyesült Államok, Kanada és Nagy-Britannia mellett az Öt Szem (*Five Eyes*) hírszerzési szövetségnek. 2021-ben pedig 50 éves évfordulóját ünnepelte az 1971-ben megalakított Öthatalmi Védelmi Megállapodás (*Five Power Defence Arrangement – FPDA*) az Egyesült Királyság, Ausztrália, Új-Zéland, Szingapúr és Malajzia között, amely rendszeres konzultációt biztosít a tagországok között.⁴⁴

A brit stratégiai felülvizsgálatban a két ország gazdasági tekintetben is megjelenik: az Egyesült Királyság alapvető célja e tekintetben szabadkereskedelmi egyezmények megkötése volt, melyekre sor is került Ausztráliával 2021. decemberében írták alá az egyezményt, azonban a becslések szerint a megállapodás gazdasági hatása meglehetősen korlátozott, ugyanis mindössze 0,08%-kal járul majd hozzá hosszú távon a brit GDP-hez, valamint hátrányosan érinti a briteket olyan szektorokban, mint a mezőgazdaság, erdészet és halászat. Hozzájárul viszont a 35 év alatti munkaerő mobilitásához.⁴⁵

Új-Zélanddal 2022. február 28-án kötötték meg a szabadkereskedelmi egyezményt, azonban gazdasági hatása ennek is alacsony: 0,03%-os GDP emelkedést eredményezhet.⁴⁶

Az egyik leglátványosabb és legnagyobb visszhangot kiváltó új kezdeményezés a 2021. szeptember 15-én bejelentett AUKUS, amely egy háromoldalú, Ausztrália, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok között létrejött megerősített biztonsági partnerség. Ez egyrészt egy szorosabb információ- és technológia megosztást, biztonsági és védelmi együttműködést foglal magában, másfelől pedig az USA és az Nagy-Britannia vállalta, hogy támogatja Ausztráliát nukleáris meghajtású tengeralattjárók beszerzésében 2040-ig. Annak érdekében, hogy erősítsék az interoperabilitást a felek között, kiterjesztik az együttműködést a kiberképességekre, a mesterséges intelligenciára, a kvantumtechnológiára, valamint egyéb tengeralatti képességekre. Az együttműködés deklarált célja a béke és stabilitás fenntartása az indiai-csendes-óceáni térségben.⁴⁷

Mivel a bejelentés meglehetősen váratlan volt, a kezdeti reakciók nem csak az egyezmény tartalmára irányultak, hanem az államok meglepettségét is tükrözték. Az AUKUS létrejötté közvetlenül Franciaországra volt a legnagyobb hatással, hiszen eredetileg a francia Naval Group gyártott volna 12 darab hagyományos meghajtású tengeralattjárót Ausztráliának. Az AUKUS megalapítása következtében Párizs egy 36,2 milliárd USD értékű üzlettől esett el, ami jelentős bizalomvesztést eredményezett bilaterális viszonyban. Az EU szintén sérelmezte a konzultáció és a kommunikáció hiányát, emellett pedig az együttműködés Kína erős nemtetszését váltotta ki, aki a fegyverkezési verseny felerősítésével és a nemzetközi non-proliférációs erőfeszítések aláásával vádolta az AUKUS tagjait. Indonézia és Malajzia is aggodalmát fejezte ki az irányban, hogy az egyezmény növelheti a konfliktusok kockázatát a régióban. Voltak ellenben, akik üdvözölték a bejelentés, köztük Japán és a Fülöp-szigetek.⁴⁸

Japán kapcsolatok

A felülvizsgálat Japánt az egyik legközelebbi stratégiai partnerként jelöli meg, beleértve a biztonsági dimenziót, és leszögezi, hogy Nagy-Britannia elkötelezett e partnerség mélyítése iránt. A két ország kapcsolatát jelentősen meghatározzák közös érdekeik, mint például a hajózás szabadságának biztosítása, illetve a nemzetközi normák és egyezmények érvényesülése a tengereken és a globális kereskedelemben.⁴⁹ Az erősebb partnerséghez az is hozzájárul, hogy a Globális Britannia koncepció hasonlóságokat

⁴⁴ Pek Wee KIAN: *The Five Power Defence Arrangements: A Contemporary Assessment.*, Journal of the Singapore Armed Forces, Vol.42. No.4. [online] Forrás: mindef.gov.sg [2022.03.20]

⁴⁵ Dominic Webb: *UK-Australia Free Trade Agreement*, House of Commons Library, 2022.03.04. [online] Forrás: commonslibrary.parliament.uk [2022.03.30.]

⁴⁶ Dominic Webb: *UK-New Zealand Free Trade Agreement*, House of Commons Library, 2022.03.04. [online] Forrás: commonslibrary.parliament.uk [2022.03.30.]

⁴⁷ *Joint Leaders Statement on AUKUS*, 2021.09.15. [online] Forrás: whitehouse.gov [2022.03.30.]

⁴⁸ Claire MILLS – John CURTIS – Louisa BROOKE-HOLLAND: *The AUKUS Agreement*, House of Commons Library, 2021.10.11. [online] Forrás: commonslibrary.parliament.uk [2022.03.30.]

⁴⁹ Jagannath PANDA: *Japan-UK: „Progressive” Ties and a Case for Britain in the CPTPP*, Institute for Security & Development Policy, 2021.04.13. [online] Forrás: isdp.eu [2022.04.01.]

mutat a 2013-as japán nemzeti biztonsági stratégiában megfogalmazott „Proaktív Hozzájárulás a Békéhez” koncepcióval.⁵⁰

Gazdasági téren meghatározó lépés volt a 2020. októberében megkötött Átfogó Gazdasági Partnerségi Egyezmény (Comprehensive Economic Partnership Agreement, CEPA), amely az első kereskedelmi megállapodás volt, amit az Egyesült Királyság, mint „független kereskedő nemzet” kötött. A partnerségtől a kereskedelem 15 millió fonttal való fellendülését várják, valamint azt, hogy hosszú távon elősegíthet, hogy Nagy-Britannia csatlakozzon a CPTPP-hez.⁵¹

Biztonsági téren az Egyesült Királyság és Japán között megkötött 2012-es védelmi együttműködésről szóló memorandum, majd a 2017-es Közös Nyilatkozat a Biztonsági Együttműködésről⁵² elnevezésű dokumentum tekinthető a fő mérföldköveknek. A két ország közötti biztonság- és védelempolitikai együttműködést a 2015 óta tartott 2+2-es dialógusok, a védelmi és külügyminiszterek találkozási segítik, melyből a legutóbbit 2021. február 3-án tartották. Itt is kijelentették, hogy fejleszteni kívánják az együttműködésüket a szabad és nyitott indiai-csendes-óceáni térség (Free and Open Indo-Pacific) kialakítása érdekében, valamint a fórumon említésre került Hongkong, Xinjiang és Észak-Korea ügye is.⁵³

2021. szeptemberében a két ország megegyezett abban, hogy elindítják a formális tárgyalásokat a Kölcsönös Hozzáférési Egyezményről (Reciprocal Access Agreement), amely megkönnyíti majd a közös kiképzések és hadgyakorlatok szervezését, végrehajtását.⁵⁴ Az elmúlt években ugyanis a két ország több közös hadgyakorlatot is végrehajtott. 2016-ban került sor Japánban a Guardian North 16 gyakorlatra a Japán Önvédelmi Légierő és a Királyi Légierő (RAF) Typhoon harci repülőgépei között. Ennek eredményeképp a brit gépek voltak az amerikai erők után az elsők, akik hadgyakorlat keretében jelentek meg Japánban. Szárazföldi erők delegálására először 2017-ben került sor, az HMS Queen Elizabeth repülőgéphordozó által vezetett csapásmérő csoport kiküldetése során tartott hadgyakorlatokban pedig Japán Haditengerészeti Önvédelmi Ereje is részt vett.⁵⁵

A kétoldalú együttműködések a jövőben szeretnék védelmi technológiai téren is bővíteni, amelynek érdekében több projektet is elindítottak. 2014 óta dolgoznak egy közös levegő-levegő rakétarendszeren (JNAAM), amely Japán első olyan védelmi technológia projektje, amelyet más, az Egyesült Államokon kívüli partnerrel folytat.⁵⁶ 2021. decemberében bejelentették, hogy a Rolls Royce és az IHI Corporation közösen fog dolgozni az Egyesült Királyság által vezetett Tempest-programhoz és Japán F-X harci repülőgépfejlesztő programjához szükséges meghajtástechnológián, melynek a munkálatait már idén megkezdik.⁵⁷ 2022. februárjában pedig egy közös szenzortechnológia (JAGUAR) fejlesztését jelentették be a harci repülőgép-programokhoz.⁵⁸

Indiai kapcsolatok

A brit-indiai kereskedelmi, befektetési, kulturális és tudományos kapcsolatok a gyarmati múltnak és a nemzetközösségi tagságnak köszönhetően hagyományosan erősek, aminek köszönhetően bilaterális szinten 2004 óta már stratégiai partnerségként, 2010 után pedig már megerősített partnerségként határozták meg viszonyukat, azonban ez sok esetben csak retorikai szinten jelent meg, és tényleges intézkedések nem történtek.⁵⁹ A felülvizsgálat a kapcsolatok erősítését és átalakítását célozza meg, amely az elmúlt időszakot tekintve megvalósulni látszik.

⁵⁰ David ROBERTS – Anand MENON (szerk.): [Global Britain: Views from abroad](#), King's College London, 2021.09.21. [online] Forrás: ukandeu.ac.uk [2022.03.15.] 43-47.o.

⁵¹ [UK and Japan sign free trade agreement](#), 2020.10.23. [online] Forrás: gov.uk [2022.03.30.]

⁵² [Japan-UK Joint Declaration on Security Cooperation](#), 2017.08.31. [online] [2022.03.30.]

⁵³ [Fourth Japan-UK Foreign and Defence Minister's Meeting \(„2+2”\)](#), 2021.02.03. Forrás: mofa.go.jp [2022.04.01.]

⁵⁴ [UK and Japan begins talks on deeper defence relationship](#), 2021.09.28. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁵⁵ Otsuka UMIO: [From Japan: A View of 'Global Britain' and the UK Integrated Review](#), 2020.08.04. [online] Forrás: rusi.org [2022.04.01.] és [UK, Netherlands, United States and Japan complete intensive joint exercises in the Pacific](#), 2021.08.25. [online] Forrás: royalnavy.mod.uk [2022.04.01.]

⁵⁶ Jagannath PANDA: i.m.

⁵⁷ Douglas BARRIE: [Analysis: UK and Japan power ahead with defence ties](#), IISS, 2022.01.17. [online] Forrás: iiss.org [2022.04.01.]

⁵⁸ Kosuke TAKAHASHI: [Japan, UK to Collaborate on Future Fighter Sensor Development](#), The Diplomat, 2022.02.18. [online] Forrás: thediplomat.com [2022.04.01.]

⁵⁹ David ROBERTS – Anand MENON: i.m. 34-38.o.

2021. májusában elfogadták a „2030 Roadmap” programot, amely számos területen (kereskedelem, biztonság- és védelempolitika, az egészségügy, a klímaváltozás elleni küzdelem, új technológiák, innováció és oktatás) erősíti a két ország közti együttműködést, ami mentén pedig a két ország kapcsolatát „átfogó stratégiai partnerségre” minősítették át.⁶⁰ Az indiai médiában a kezdeményezéshez vezető út, mint egy „új mérföldkőként”, illetve „új fejezetként” jelent meg a bilaterális kapcsolatok vonatkozásában.⁶¹

Gazdasági téren az Egyesült Királyság célja egy szabadkereskedelmi egyezmény megkötése Indiával. Ennek első lépéseként került sor egy megerősített kereskedelmi partnerség (Enhanced Trade Partnership) kialakítására 2021. május 4-én, amely keretében 2030-ra szeretnék megduplázni a két ország közötti kereskedelmet. A szabadkereskedelmi egyezményre irányuló tárgyalások első fordulóját 2022. januárjában tartották, a következő tárgyalási körre pedig márciusban került sor.⁶²

A 2030-ig szóló kapcsolati terv a biztonság- és védelempolitika területén is több kezdeményezést irányoz elő. Bővíteni kívánják az együttműködést a Védelmi és Nemzetközi Biztonsági Partnerség (DISP) alatt, fejlesztik a tengerészeti kooperációt és információmegosztást az Indiai-óceán nyugati részén a hajózás szabadsága és a hozzáférés fenntartása érdekében (Maritime Dialogue, Grey and Dark Shipping).⁶³ A 2021. októberében az HMS Queen Elizabeth kiküldetése alatt (Konkan Shakti) megvalósult hadgyakorlathoz hasonlóan folytatni kívánják a közös gyakorlatokat a jövőben.⁶⁴ Kiemelt területként jelenik meg a védelmi technológiák kérdése, ami kapcsán az Egyesült Királyság támogatni fogja az indiai Light Combat Air MK2 programot, valamint a kiberbiztonság és a terrorizmus elleni küzdelem terén is fokozzák az együttműködést.⁶⁵

Délkelet-Ázsia – ASEAN

Szintén a térségbeli államokkal való kapcsolatok erősítése érdekében vált Nagy-Britannia a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségének (ASEAN) dialóguspartnerévé 2021. augusztus 5-én, ami egyrészt formalizálta a közösséggel való kapcsolatát, valamint lehetővé teszi, hogy részt vegyen a külügyi és gazdasági miniszterek találkozóin. Ez a fejlemény azért is különösen fontos, mivel huszonöt éve ez volt az első partnerség, amelyet az ASEAN formalizált.⁶⁶ Ez várhatóan szorosabb együttműködést fog eredményezni a tagállamokkal a kereskedelem, a befektetések, a biztonság, a klímaváltozás és környezeti kérdések, a tudomány és technológia, illetve az oktatás területén. A biztonság tekintetében érdemes kiemelni a Nemzeti Bűnügyi Ügynökség (National Crime Agency) irodáit Thaiföldön, a Fülöp-szigeteken és Vietnámban, amelynek keretében olyan kérdésekben dolgoznak együtt a helyi hatóságokkal, mint a pénzmosás, a modern rabszolgaság és a gyermekek szexuális kizsákmányolása elleni küzdelem. Az ASEAN-on belül az Egyesült Királyság hét tagállammal is fenntart bilaterális védelmi kapcsolatokat (Brunei, Indonézia, Malajzia, Fülöp-szigetek, Szingapúr, Thaiföld, Vietnám), a védelmi együttműködések pedig a szingapúri British Defence Staff Southeast Asia koordinálja. London helyőrséget tart fenn Brunei területén, valamint fontos megemlíteni, hogy Malajzia és Szingapúr szintén FPDA tagok.⁶⁷

Az Egyesült Királyság a fejlesztések tekintetében is jelentős partner: az elmúlt évtizedben több mint 3,5 milliárd GBP értékben fektetett be az ASEAN országokba az ODA (UK Official Development Assistance) keretében. A szintén Nagy-Britanniában tartott COP26 során felajánlottak 110 millió fontot az ACGF-nek (ASEAN Catalytic Green Finance Facility), amelyet fenntartható és ellenálló infrastruktúrák fejlesztésére fognak fordítani. Megduplazzák az ICF-et (International Climate Finance) is, amelyből szintén részesednek majd a délkelet-ázsiai államok. Emellett segítséget nyújtanak az egészségügyben és humanitárius válságok során is, valamint jelentős az együttműködés az oktatás, a tudományos munka és az innovációk terén is.⁶⁸

⁶⁰ [UK and India announce new era in bilateral relationship](#), 2021.05.04. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁶¹ David ROBERTS – Anand MENON: i.m. 34-38.o.

⁶² Matthew WARD: [India and UK trade negotiations](#), House of Commons Library, 2022.02.16. [online] Forrás: commonslibrary.parliament.uk [2022.04.01.]

⁶³ [2030 Roadmap for India-UK future relations](#), 2021.05.04. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁶⁴ [UK-India tri-service exercise Konkan Shakti](#), 2021.10.25. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁶⁵ [2030 Roadmap for India-UK future relations](#), 2021.05.04. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁶⁶ The UK Integrated Review of Foreign Policy: One Year On, British Foreign Policy Group: i.m.

⁶⁷ [UK-ASEAN factsheet](#), 2022.02.11. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁶⁸ [UK-ASEAN factsheet](#), 2022.02.11. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

Gazdasági	CPTPP - jelentkezés	Ausztrália, Brunei, Kanada, Chile, Japán, Malajzia, Mexikó, Új-Zéland, Peru, Szingapúr, Vietnám	Egy 11 országot és 500 millió fős lakosságot átfogó szabadkereskedelmi egyezmény a csendes-óceáni gyűrűben. Formális jelentkezés 2021. február 1-jén.
	CEPA (2020)	Japán	Átfogó Gazdasági Partnerségi Egyezmény. Kezdeti lépés a CPTPP-hez való csatlakozásban.
	2030 Roadmap	India	Átfogó partnerségi program: kereskedelem, védelem, egészségügy, klímaváltozás, új technológiák, innováció, oktatás.
	Enhanced Trade Partnership	India	Megerősített kereskedelmi partnerség, cél a szabadkereskedelmi megállapodás.
	Szabadkereskedelmi egyezmények	Szingapúr, Vietnám, Ausztrália, Új-Zéland	2020-2022 között kötötték őket.
	ASEAN – dialóguspartner (2021)	Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia, Szingapúr, Thaiföld, Brunei, Vietnám, Laosz, Mianmar, Kambodzsa	Formalizált kapcsolat az ASEAN-al, részvétel a külügyi és gazdasági miniszterek találkozóin.
Biztonsági	Fives Eyes	Ausztrália, Új-Zéland, Egyesült Államok, Kanada	Hírszerzési szövetség.
	AUKUS	Ausztrália, Egyesült Államok	Háromoldalú megerősített biztonsági partnerség, amely szorosabb információ- és technológia megosztást, biztonsági és védelmi együttműködést foglal magában. Támogatják Ausztráliát nukleáris meghajtású tengeralattjárók beszerzésében 2040-ig.
	FPDA	Ausztrália, Új-Zéland, Szingapúr, Malajzia	Öthatalmi Védelmi Megállapodás. Konzultáció katonai vagy egyéb biztonsági fenyegetés esetén, rendszeres miniszteri találkozók.
	Védelmi és Nemzetközi Biztonsági Partnerség (DISP)	India	Terrorizmus, kiberbiztonság, szervezett bűnözés, tengeri biztonság. Rendszeres konzultáció, közös hadgyakorlatok.
	Közös Nyilatkozat a Biztonsági Együttműködésről (2017)	Japán	Kooperáció erősítése. Főbb területek: információmegosztás, közös hadgyakorlatok, védelmi technológiai együttműködés, tengeri biztonság, terrorizmus elleni küzdelem stb.
	Védelmi technológiai együttműködés	Japán	Levegő-levegő rakétarendszer (JNAAM), harci repülőgépekhez meghajtástechnológia (Rolls Royce, IHI Corporation), szenzortechnológia (JAGUAR).
	The British Defence Singapore Support Unit	Szingapúr	FPDA révén fenntartott haditengerészeti bázis.
	Jungle Warfare Division	Brunei	Kiképzőiskola.
Nemzeti Bűnügyi Ügynökség irodái	Thaiföld, Fülöp-szigetek, Vietnám	Együttműködés a helyi hatóságokkal az alábbi területeken: pénzmosás, modern rabszolgaság, gyermekek szexuális kizsákmányolása.	

1. táblázat: Az Egyesült Királyság partnerségi kapcsolatai az indiai–csendes-óceáni térségben. Szerkesztette a szerző.

Összegzés

A Globális Britannia egy koncepcionális stratégiai keretként értelmezhető, amely meghatározza az Egyesült Királyság ambícióit és helyét a világban az Európai Unióból való távozás után.

Tizenöt éven belül az ázsiai kontinens fog otthont adni az öt legnagyobb gazdaságból négynek (Kína, India, Japán, Indonézia), valamint egy jelentős középosztálynak. Ehhez társul még Kína egyre növekvő asszertivitása és kockázat-tűrése a térségben, ami az indiai–csendes-óceáni régiót egyre fontosabbá emeli az Egyesült Királyság hosszú távú céljai szempontjából. A térség felé való fordulás első évét új partnerségek kialakítása, megerősített diplomáciai tevékenység, valamint konkrét védelmi kezdeményezések jellemezték, melyek elsősorban a kínai magatartásra adott válaszként értelmezhetők a regionális béke és stabilitás fenntartása érdekében.⁶⁹

Japán és India fontos nemzetközi partnert látnak a britekben Kína ellensúlyozására, így különösen pozitívan értékelik a brit fordulatot és növekvő szerepét a térségben. Ugyanakkor fontos látni, hogy az Egyesült Királyság az EU nélkül sokkal kisebb gazdasági erőt képvisel, és a régió országai számára továbbra sem az elsődleges gazdasági partner. A britek egyelőre nem képesek meghatározó szerepet játszani a régióban, melyet alátámasztanak az ASEAN országokban készített 2022-es felmérés adatai is: az Egyesült Királyság mind gazdasági befolyás, mind a globális szabad kereskedelem biztosítása, mind a politikai és stratégiai befolyás, valamint a nemzetközi jog fenntartására vonatkozó képesség tekintetében is messze elmarad nemcsak az USA-tól és Kínától, hanem az Európai Uniótól is az ASEAN országok megítélése szerint.⁷⁰

A fordulat ellenére a felülvizsgálat továbbra is egy NATO fókuszú külpolitikát határoz meg, illetve kiemeli az euro-atlanti térség kritikus fontosságát, amit az orosz-ukrán háború igazolt is a gyakorlatban. Ennek ellenére azonban nem lehet azt mondani, hogy az indiai–csendes-óceáni térség teljesen elkerülné a britek figyelmét, ugyanis a háború alatt is több fejleménynek lehettünk tanúi a régióhoz köthetően. 2022. március 7-8-án konzultált egymással az USA és az Egyesült Királyság a térséggel kapcsolatban, melynek során megerősítették az elköteleződésüket a régióval kapcsolatos stratégiák végrehajtása iránt, amelyeket az USA Indiai–csendes-óceáni Stratégiájában, illetve a brit Integrált Felülvizsgálatban fektettek le. Olyan témákat érintettek még, mint a zöldítés, gazdasági biztonság, a Tajvani-szoros, Hongkong, illetve a kooperáció növelése az ASEAN országokkal és Indiával.⁷¹ 2022. márciusában került sor a szabadkereskedelmi tárgyalások második fordulójára Indiával,⁷² valamint március 24-én Boris Johnson találkozott Fumio Kishida japán miniszterelnökkel is.⁷³

Összességében megállapítható, hogy az indiai–csendes-óceáni fordulat nem Európától és az európai regionális biztonságtól való elfordulást jelenti London számára, hanem sokkal inkább egy hozzáadott, kiegészítő befektetesként értelmezhető egy jelentős gazdasági és biztonsági dinamizmussal rendelkező térség irányába.⁷⁴

⁶⁹ The UK Integrated Review of Foreign Policy: One Year On, British Foreign Policy Group: i.m.

⁷⁰ Sharon Seah et.al.: *The State of Southeast Asia 2022 Survey Report*, ASEAN Studies Centre, 2022.02.16. [online] [2022.06.09.]

⁷¹ *Joint Statement on U.S. – UK Consultations on the Indo-Pacific*, 2022.03.11. [online] Forrás: whitehouse.gov. [2022.03.20.]

⁷² *Joint outcome statement: India-UK round two FTA negotiations*, 2022.03.24. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁷³ *PM meeting with Prime Minister Fumio Kishida of Japan*, 2022.03.24. [online] Forrás: gov.uk [2022.04.01.]

⁷⁴ Sophia GASTON – Rana MITTER: i.m. 13.o.

Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

NÉZŐPONTOK 2022/2

Az „SVKK Nézőpontok” 2010 óta a Kutatóintézet külső munkatársainak tematikus szakpolitikai elemzéseit, értékeléseit közreadó, illetve a Kutatóintézet munkatársainak szubjektívebb szakmai véleményét közlő időszakos kiadvány.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpontjának Stratégiai Védelmi Kutatóintézete független szakpolitikai kutatóintézet, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet

Szerkesztés és tördelés:

Árva János, Csiki Varga Tamás

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: svkk@uni-nke.hu

ISSN 2498-843X

© Rohán Katalin, 2022

© Nemzeti Közzolgálati Egyetem, 2022